

**FUNKTIONELL
FAMILJETERAPI
FFT**

KJELL HANSSON
SOCIONOM, PSYKOLOG
LEG PSYKOTERAPEUT
PROFESSOR VID SOCIALHÖGSKOLAN,
LUNDS UNIVERSITET

Blueprint PROJECT

Nurse Home Visitation (Dr. David Olds)

The Incredible Years Series (Dr. Carolyn Webster Stratton)

Bullying Prevention Program (Dr. Dan Olweus)

Promoting Alternative Thinking Strategies

(Dr. M. Greenberg and Dr. C. Kusche)

Big Brothers Big Sisters of America (Ms. Dagmar McGill)

Project Towards No Drug Abuse (Project TND)

(Dr Sussman et al)

Multisystemic Therapy (Dr. Scott Henggeler)

Functional Family Therapy (Dr. Jim Alexander)

Midwestern Prevention Project (Dr. Mary Ann Pentz)

Life Skills Training (Dr. Gilbert Botvin)

Multidimensional Treatment Foster Care

(Dr. Patricia Chamberlain)

Blueprint Program Selection Criteria

Strong Research Design

Random Assignment

Multi Measurements

Valid and Reliable Instruments

Evidence of Significant Deterrence Effect

Multiple Site Replication

Substained Effects

Från Salutogenes till Funktionell familjeterapi

**Vår utgångspunkt
var salutogenes**

Återfanns i FFT

Social kapacitet	X
Självförtroende	X
Självständighet	X
Optimism	X
Inre “locus of control”	X
Impulskontroll	X
Positiva copingstrategier	X
Viktigt med nära relationer	X
Klara gränser mellansubsystem	X
Klara normer och regler	X
Positivt nätverk	X

Målsättningar med FFT

Engagera och få med ungdom och familj

Motivera och initiera positiv förändring

Förändra familjeprocessen

Engagera och påverka nätverket

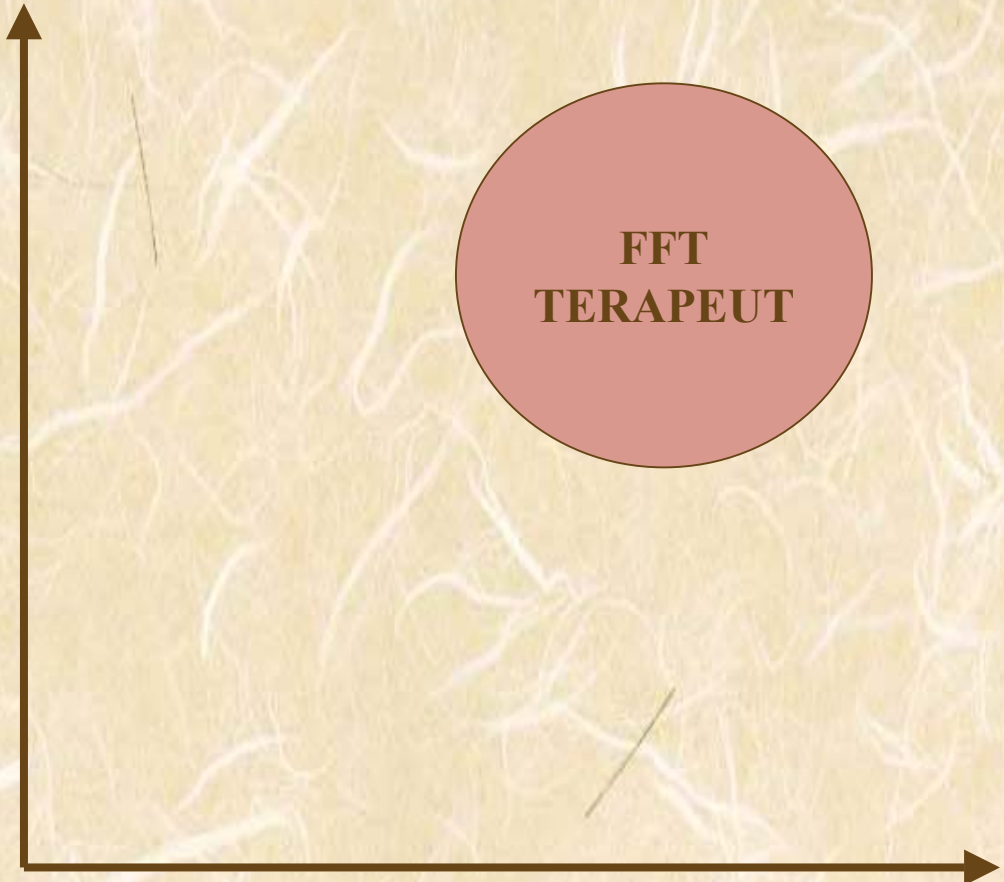
Framhålla positivt resultat

Positiv/stödjande kommunikation

- . Ansvarig kommunikation**
- . Direkt kommunikation**
- . Kort och koncis**
- . Konkret och i beteendetermer**
- . Kongruent**
- . Presentera alternativ**
- . Tala om effekten**

FFT TERAPEUT

STRUKTURERANDE

FFT
TERAPEUT

RELATIONSSKAPANDE

Terapeutens beteende.

Det är viktigt att terapeuten är **strukturerande** och har **god förmåga att skapa en relation**

Att vara strukturerande betyder:

- 1. Att vara styrande*
- 2. Att ha en klar kommunikation.*
- 3. Att terapeuten har förmåga att förmedla klara och begripliga bilder av familjen*
- 4. Att ha självförtroende*
- 5. Att ge optimistiska budskap*
- 6. Att ha tillräcklig auktoritet*

Förmåga att **skapa en relation** betyder:

- 1. Att koppla känsla till beteende*
- 2. Att ha känsla för vad som händer*
- 3. Att vara icke dömande.*
- 4. Att kunna visa värme.*
- 5. Att kunna visa humor*
- 6. Att avslöja sig själv*

(Alexander & Parsons 1982).

Viktigt för en FFT terapeut

Teoretiskt förstå familjeterapi.

Ha en teoretiskt förståelse för de grunder som FFT bygger på och hur dessa olika delar är sammanvävda.

Ha en absolut vilja att fortsätta terapin och hålla fokus på vad det handlar om.

Det är viktigt att kunna kommentera och ta med allt som finns både inom och utanför familjen när det gäller att arbeta, exempelvis genom att kommentera, stödja eller omformulera.

Vara icke dömande.

Den funktionella familjeterapeuten är icke dömande och bör avstå från att kritisera. Speciellt familjefunktioner är den enskilda familjens egendom, och de har all rätt i världen att fungera som de vill. Samtidigt som man måste peka på vilka eventuella konsekvenser ett visst beteende kan få.

Vara icke anklagande.

Funktionella familjeterapeuter är tränade att se på beteendet utifrån en funktionell synpunkt. *Vad bidrar beteendet till? Allt beteende är ett försök att lösa något problem, frågan är vilket.*

Humor, värme och acceptans.

I det funktionella familjeterapiarbetet är det viktigt att man kan visa värme, acceptans och humor. I många familjer är humor en av de viktigaste möjligheterna för att få medlemmarna att se annorlunda på sitt sätt att fungera och också en möjlighet för att kunna distansera sig.

Positiv omformulering (Reframing)

Används framförallt i motivationsfasen

Omformuleringarna innebär oftast att terapeuten porträtterar oacceptabla beteenden som vrede, olydnad, m.m. i ett annat ljus. Terapeuten beskriver beteendet i en annan context eller i en annan situation som ger det en mera positiv betydelse.

- Vrede betyder också att man är sårad**
- Vrede kan betyda förlust eller saknad**
- Försvarsinriktat beteende kan visa att det finns känslor**
- Att tjata betyder att det är viktigt**
- Smärta betyder att man inte kan lyssna**

Effekt av positiv omformulering

Ger möjlighet till att komma ur destruktiva mönster

Introducerar alternativ som kan ge förvirring ut vilken alternativa beteenden kan komma tillstånd

Ger något nytt att tänka på vilket kan leda till annan syn på varandra eller på varandras beteenden

Lättar ofta på den syndabocksprocess som kan förekomma (retribution)

Positiv omformulering i salutogen anda

"PATIENT/KLIENT"

" TERAPEUT"

TEORI

MAMMA BARA TJATAR
PÅ MIG

HON HAR TYDLIGEN
FORTFARANDE
KRAFT ATT FÖRSÖKA
UPPFOSTRA DIG

HÖG ENERGI
HOS MAMMA

.....

MAMMA BARA TJATAR
PÅ MIG

HON ÄR ANGELÄGEN
ATT PÅVERKA DIG

INTERN LOCUS OF
CONTROL HOS
MAMMA

.....

MAMMA BARA TJATAR
PÅ MIG

HON TROR ATT
FORTFARANDE ATT
DU ÄR VÄRD ATT
SATSA PÅ

SJÄLVKÄNSLA HOS
BARNET

.....

MAMMA BARA TJATAR
PÅ MIG

RELATIONEN MELLAN
DIG OCH MAMMA ÄR
TYDLIGEN INTE
HELT SLUT

STÄRKA RELATIONEN
TILL FÖRÄLDER

.....

MAMMA BARA TJATAR
PÅ MIG

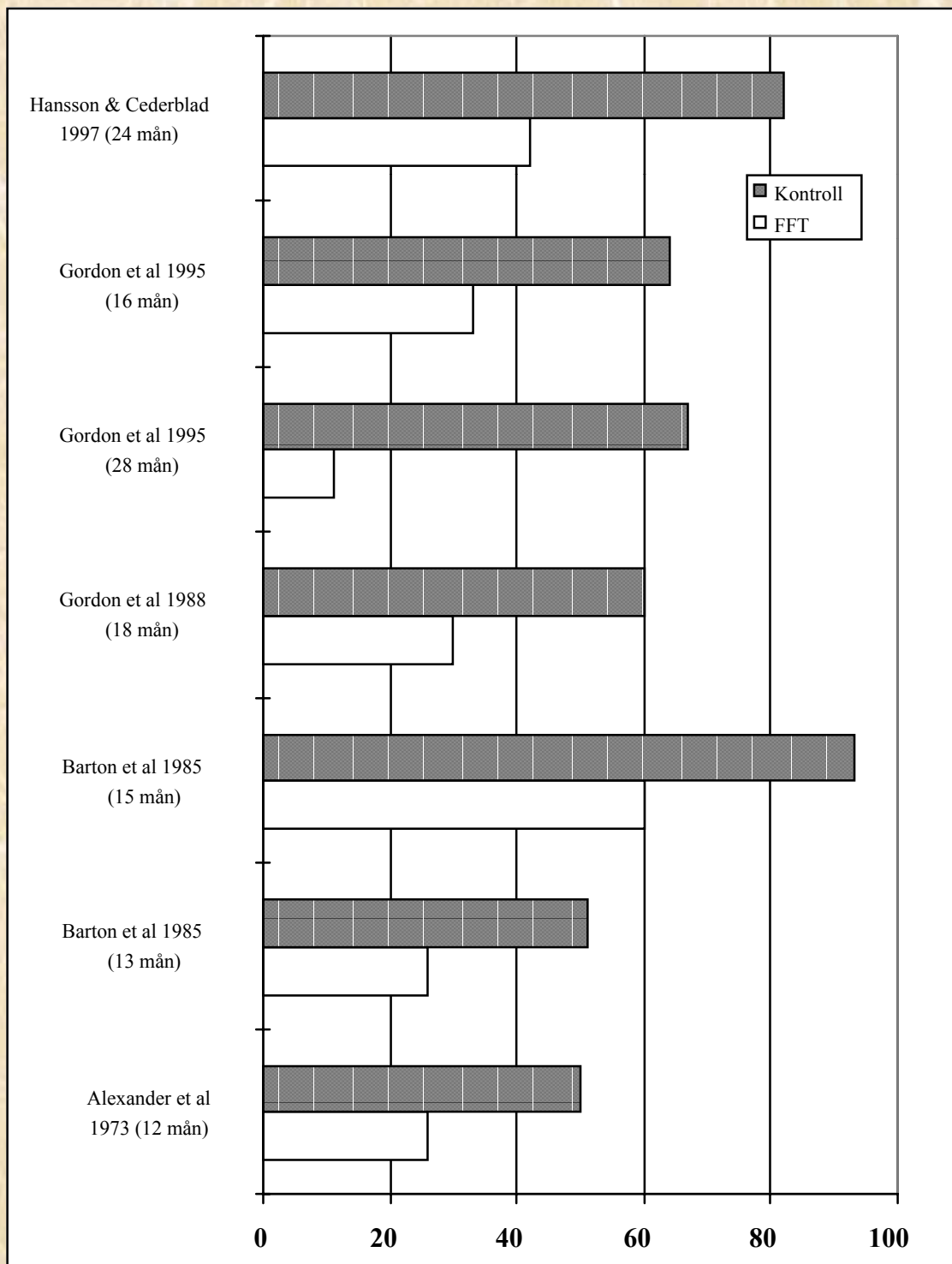
HON VILL KANSKE
ATT DU INTE SKA GE
UPP

HÖG ENERGI HOS
BARNET

Tidigare studier

Funktionell Familjeterapi

Återfall i %

FFT - Lund

Återfall i brott ett år efter behandlingens start

	FFT		Kontroll		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Återfall						
Ja	16	33	26	65	42	47
Nej	33	67	14	35	47	53
Total	49	100	40	100	89	100

χ^2 (df=1)=9.3 p = .0024

Återfall i brott två år efter behandlingens start

	FFT		Kontroll		Totalt	
	n	%	n	%	n	%
Återfall						
Ja	20	41	33	82	53	60
Nej	29	59	7	18	36	40
Total	49	100	40	100	89	100

χ^2 (df=1)=15,2 p = .0001

Antisocial behaviour

Selfreported antisocial behaviour

Beteende	FFT	Normal children	Behaviour
	%	%	
Skolkat	76	20	Truency
Rymt hemifrån	27	2	Running away
Olovlig körning	62	23	Driving without license
Snattat	74	8	Shoplifting
Stulit bil	20	2	Stolen a car
Ficktjuv	6	0,2	Pickpocketing
Inbrott	37	4	Burglary
Häleri	24	9	Buing stolen goods
Burit vapen	52	11	Carrying a weapon
Olaga hot	12	1	Threatening somebody
Slagsmål	67	14	Engagement in riots
Använt hasch	24	5	Cannabis use
Tyngre droger	3	0,7	Hard drug use
Supit sig full	75	-	Drunk
Sålt knark	9	1	Hard drug selling

The first session

Get relevant information

**Acknowledgement -
Possibility**

Change the viewing

Problems and goals

Resources

Change the doing

FÖRSTA SAMTALET

SKAFFA INFORMATION OM:

**HUR SER FAMILJ OCH
OMGIVNING UT**

VAD HAR HÄNT/BROTT-MISSBRUK

HISTORISK ANAMNES

TIDIGARE VÅRDKONTAKTER

KAMRATER - SKOLA

TILLSYN - MONITORING

REAKTIONER PÅ HÄNDELSEN

Change the viewing

FÖRÄNDRING AV TEMPUS/TID

FÖRÄNDRING AV TVINGANDE MOMENT

FÖRÄNDRING AV GENERALISERING

FÖRÄNDRING AV KOMPLEX EQVIVALENS

A = B

FÖRÄNDRING AV ORSAK-VERKAN

A → B

M.M.

Change the doing

VAD VILL MAN FÖRÄNDRA?

ÄR DET MÖJLIGT ATT FÖRÄNDRA?

VEM KAN GÖRA FÖRÄNDRING?

NÄR KAN FÖRÄNDRING SKE?

VILKA BETEENDEN KAN FÖRÄNDRAS?

FÖRESLÅ EXPERIMENT

FÖRESLÅ ANNAN TURTAGNING

FÖRESLÅ SYSTEMISKA FÖRÄNDRINGAR

MM

MM

FFT - LIKHETER/SKILLNADER MED ANDRA MODELLER

FFT - STRUKTURELL FAMILJETERAPI

**KOMMUNIKATION SKA FÖRÄNDRAS
FUNKTIONEN AV SYMTOMET INTE FÖRÄNDRAS
KLARA INSLAG AV BETEENDE OCH KOGNITIV TERAPI
NÄRHET OCH DISTANS ÄR VIKTIGA DIAGNOSTISKA
KRITERIER FÖR ATT FÖRSTÅ SYMTOMEN**

**BÅDA: FAMILJEN GRUND FÖR FÖRÄNDRING
SYSTEMET SKA FÖRÄNDRAS**

FFT - MULTISYSTEMISK TERAPI (MST)

**FFT STARTAR MED FAMILJEN OCH
UTVIDGAR SEDAN**

**MST STARTAR BRETT UTIFRÅN ETT
MULTISYSTEMISKT PERSPEKTIV**

BÅDA: GOD FORSKNINGSGRUND

**MÅLCENTRERADE OCH INRIKTADE PÅ
BETEENDEFÖRÄNDRING**

**SYSTEMTEORETISK GRUND
INLÄRNINGSPSYKOLOGISK GRUND**

	Engagera	Diagnostisera	Motivation	Beteende-förändring	Generalisera
Mål	Förstärk upplevelsen av ansvar och trovärdighet	Analysera information och utveckla planer	Skapa en positiv motiverande anda och sammanhang, minimera hopplöshet och dålig initiativförmåga	Träna färdigheter, förändra invanda interaktioner och visa alternativa coping- strategier	Utvidga positiv familjefunktion och dra in andra sociala system
Behövliga färdigheter	Kvalitéer som medger positiv uppfattning om klienterna	Vara uppmärksam och lyhörd. Begreppsmodell som innefattar funktioner av det personliga uppträdandet mot andra.	Förmåga till relationer med andra/ kompetens i relationer till andra	Strukturera, undervisa och organisera	Tydlig multisystemisk modell, stark terapeutisk och icke-dömande attityd, energi
Fokus	Omedelbart gensvar. Familjens förväntningar	Inom- och utomfamiljära sammanhang, möjligheter t. ex. värderingar, syndaböcker, funktioner, mönster för samspel, orsak till motstånd, resurser och begränsningar	Relations process, att skilja anklagelse/skuldbeläggande från ansvarstagande	Kommunikations-träning, användande av tekniska hjälpmedel, uppdrag, läxor, hemuppgifter	Relationerna mellan familjemedlemmar-na och de många samhällssystemen
Aktiviteter	Hög personaltillgänglighet, lätt att nå per telefon, lämpligt språk och klädsel, snabb service och lätt att komma till terapin	Observationer, frågor t. ex. "Vem? Vad? När?", slutsatser, funktion av dåligt uppförande, "Vad händer om? Vilka blir effekterna?"	Avbryta negativa samspelsmönster och skuldbelägganden (distrahera och avbryta) Ändra mening/betydelse, ofta genom att omformulera: 1. Utvärdera det negativa resultatet av uppförandet men 2. Introducera möjliga icke-skadliga motiv för uppförandet 3. Introducera teman & sekvenser som antyder en positiv framtid.	Vara modell för uppförandet, ge direktiv & information, utveckla kreativa program för att förändra beteendet men förbli känslig för familjemedlemmarnas möjligheter samt relationella behov	Lära känna samhällets resurser, utveckla och behåll kontakter, initiera andra och nya kliniska kontakter vid behov

Tabell 1. Sammanfattning av grundläggande delar i funktionell familjeterapi